

Katsaus hyvinvointisuunnitelman 2021-2025 toimenpiteiden toteuttamisesta

Lokakuu 2024

Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Toholammin kuntastrategian lähtökohtana on varmistaa itsenäisen kunnan elinkelpoisuus kunnan vetovoimatekijät turvaten ja edelleen kehittäen. Toholammin kunta huolehtii taloudestaan, mikä mahdollistaa hyvien palveluiden ylläpidon ja kehittämisen kuntalaisille. Toholammin kunnan aktiivinen ja kannustava elinkeinopolitiikka tukee kuntatalouden kehittymistä. Toimintaympäristön muutoksia seurataan aktiivisesti, mikä mahdollistaa tarvittaessa nopean reagoinnin.

Strategian painopisteet

1. Aktiivinen elinkeinotoiminta
2. Hyvinvoiva kuntalainen
3. Viihtyisä asuminen
4. Palveleva kunta
5. Tasapainoinen talous

Hyvinvointia tukevat kuntastrategian tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Tavoitteet

1. Lähellä olevat sote-palvelut (hyvinvointialue tuottaa sote-palvelut)
2. Lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen
3. Kaikenikäisiä kuntalaisia ja vapaa-ajanasukkaita koskevan monipuolisen terveystoiminnan merkityksen korostaminen ja sen edellytysten parantaminen liikuntapaikkarakentamisella.
4. Perusarjen helppous ja sujuvuus
5. Vetovoimainen ympäristö: hyvät luonto-, virkistys- ja liikuntareitit sekä ympäristöstä huolehtiminen.

Toimenpiteet

- Sote-palveluiden turvaaminen (edunvalvonta)
- Riittävä resursointi lasten ja nuorten palveluihin
- Monipuolisten harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen
- Hyvän palvelutason turvaaminen väestömäärä huomioiden
- Luonto- ja retkeilyreitistöjen parantaminen ja niistä tiedottaminen
- Jokimaiseman – ja laakson hyödyntäminen virkistyskäytössä
- Nuorten osallisuuden lisääminen

Mittarit

- Asiakastyytyväisyys- ja hyvinvointikyselyt ym. seurantatutkimukset
- Liikuntapaikojen kävijämäärät
- Kansalaisopisto kurssit/ käyttäjämäärät
- Kirjaston asiakasmäärä

Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja suunnitelmat

Seuraavat kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttavat erillisohjelmat ja -suunnitelmat ovat valmistelussa tai toteuttamisvaiheessa:

- Kaikukortti-yhteistyö vuodesta 2019 alkaen
- VIP ja VIPU-verkostotoiminta
- VIP-verkosto OYS-alueella yhdistää ja syventää varhaiskasvatuksen, esi-, perus- ja lisäopetuksen vaativan erityisen tuen osaamisen *alueellisia monialaisia voimavaroja*.
- Pohjoinen osaamisen tukikeskus. Osaamis- ja tukikeskus (OT-keskus) on valmisteilla oleva palvelurakenne, jonka tarkoituksena on tukea erityisen vaikeiden kysymysten ratkaisuja siellä, missä lapsia, nuoria ja perheitä kohdataan ja haasteet ilmenevät. OT-keskustyön kohderyhmä ovat pohjoisen yhteistoiminta-alueen (Kainuu, Lappi, Keski- Pohjanmaa ja Pohjois-Pohjanmaa) ammattilaiset työtehtävissään. Hyödynsaajina ovat heidän asiakkaansa.
- Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2020-2024
- LAPE-työryhmä
- Yhteisövaikuttavuuden johtoryhmä
- Alueellinen päihde- ja mielenterveysstrategia 2020-2024
- Alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma
- Toholammin pedagoginen suunnitelma
- Toholammin opiskeluhoitosuunnitelma, päivitetty 6/2023
- Oppimisen tuen suunnitelma
- Toholammin kunnan työpajatoiminta
- TE24 –uudistus
- Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma, Soiten valtuustokäsittely keväällä 2024
- Kuntien ja hyvinvointialueen välinen yhteistyösopimus
- Kuntien ja hyvinvointialueen väliset yhteisneuvottelut
- Alueellinen hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus

Hyvinvointisuunnitelma

Kuntalaisten hyvinvointiin liittyvät Toholammin kunnan tavoitteet kirjataan vuosittain talousarvion laadintaprosessin yhteydessä kunkin hallintokunnan tuloskorttiin. Vuoden 2024 talousarvion laadinnan yhteydessä on tunnistettu seuraavia laajempia terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteita.

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	TOTEUTUMINEN
Kuntalaisilla on mahdollisuus omaehtoiseen opiskeluun	Tuetaan KanTo-kansalaisopiston ja Keski-Pohjanmaan konservatorion toimintaa Viestitään KPEDUlle aktiivisesti alueen koulutustarpeista neuvottelukunnan kautta	Kansalaisopiston kurssien määrä, laatu ja laajuus Konservatoriossa 30 oppilasta Asiakaspalaute kuntalaisilta Neuvottelukunta kokoontuu säännöllisesti	Kansalaisopistoa on tuettu talousarvion mukaisesti. Kannuksen kaupungin alainen kansalaisopisto-jaos on asettanut periaatteet kurssitarjonnan määrästä ja laadusta. Se on kuvattu opinto-oppaassa lukuvuodelle 2024-2025. Keski-Pohjanmaan konservatorion toimintaa on tuettu kuntaosuuksin,

			<p>jotka toteutuneet ennakoidusta.</p> <p>Neuvottelukunta on kokoontunut kerran kuluneen vuoden aikana, tarpeen pitää yksi kokous ennen vuoden loppua.</p>
<p>Toteutetaan hyvinvointia ja terveyttä edistäviä hankkeita</p>	<p>Haetaan avustuksia mm.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liikkuvat -ohjelma - Liikuntapaikkarakentaminen - Etsivä nuorisotyö - Koulunuorisotyö - Kirjastoavustukset mm. lukemisen edistäminen ja digitaidot - Kevyen liikenteen edistäminen - Työpajatoiminta - Oppilaitosten hyvinvointihankkeet - Koulutuksellinen tasa-arvo - ESR-rahoitus esim. KASE tai Chydenius / Centria yhteistyö - Maaseuturahasto 	<p>Hankkeiden määrä, laatu ja laajuus.</p> <p>5 - 10 hanketta vuosittain</p>	<p>Toteutettu hankkeita mm. seuraavista rahoituksista:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liikkuva koulu - liikunnallinen elämäntapa (liikkuva varhaiskasvatus) - etsivä nuorisotyö - koulunuorisotyö - lukemisen edistäminen, kirjasto - työpajatoiminta - lukion laatuhanke - yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämishanke - Suomen mallin harrastustoiminta, Lampin malli 4 ja 5 - koulutuksellinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus varhaiskasvatuksessa - kerhotoiminta - kesäleirihanke - lukion erityisopetus ja muu tuki <p>Yhteistyö mm.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Finger -hanke (muistiyhdistys) - liikenneturvallisuus / Traficom ja kunnat - ankkurihanke (Kaustinen) - Vainu-hanke (vaikuttavaa nuorisotyötä, Kaustinen) - vaativa erityinen tuki -hanke (Perho) - Opo-kehittäminen (Toholampi) - liikuntaneuvonta (Toholampi) <p>Toteuttamatta</p>

			<ul style="list-style-type: none"> - liikuntapaikka-rakentaminen (mahd. hakea vuodelle 2025 joulukuussa 2024) - ESR / Kase / Centria yhteistyö sivistystoimen puitteissa
Oppilaiden ja opiskelijoiden kokonaisvaltaisen hyvinvointi	<p>Oppilaat saavat tarvitsemansa pedagogisen sekä muun tuen oikea-aikaisesti</p> <p>Oppimisympäristö tukee oppimista</p> <p>Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen</p> <p>Oppilaiden ja opiskelijoiden liikkumiseen kannustaminen (liikunta-välitunti)</p> <p>Sairaalakoulun konsultoiva erityisopettaja</p> <p>Puutuminen kiusaamiseen aktiivisesti</p> <p>Yhteisöllinen opiskeluhoitotyö</p> <p>Poissaolojen seuranta, ehkäisy ja puuttuminen</p> <p>Kulttuurikasvatus – kulttuurinen hyvinvointi</p> <p>Kouluruokailusuosituksen toteutuminen</p> <p>Leikkipedagogiikka varhaiskasvatuksen käytänteenä</p> <p>Erityisopetuksen kehittäminen lukiossa</p>	<p>Tehdyt tukipäätökset</p> <p>Yhteisövaikuttavuustyö Soiten ja Itlan kanssa</p> <p>Tarkoituksenmukaiset luokkakoot, sopivat välineet ja tilat</p> <p>Kouluterveyskysely</p> <p>Move-mittaukset</p> <p>Osallistuminen kustannuksiin</p> <p>Järjestetyt aktiviteetit</p>	<p>Tukipäätökset ajantasaiset</p> <p>Yhteisövaikuttavuustyö käynnissä, Toholammin ja Lestijärven arkitiimi n. 1 krt / 1-2 kk.</p> <p>Luokkakoot melko kohtuulliset, alakoulujen tilat tarkoituksenmukaiset, välineet pääosin kunnossa, hankittu uutta irtainta ja tarkoitus uusiamm. kotitalousluokan uunit ennen vuodenvaihdetta.</p> <p>Kouluterveyskysely kerätään seuraavan kerran 2025.</p> <p>Tunnetunnit alakoulussa myös lv. 2024-2025.</p> <p>Liikuntavälitunnit mahdollisia alakoulussa, yläkoulun osalta selvitetty ja ei mahdollisia nykyisellä päivä- ja kuljetusrytmillä.</p> <p>Konsultoiva erityisopettaja Toholammilla 1 krt/kk.</p> <p>Kiusaamiseen puututaan aktiivisesti.</p> <p>Yhteisöllinen opiskeluhoitotyö toimii kouluille, edistetään sitä hankkeella lv. 24-25 aikana.</p> <p>Poissaoloja seurataan, ehkäistään ja puututaan aktiivisesti. Automatisoinnin käyttöönotto vielä kesken,</p>

			<p>keventäisi seuraamistaakkaa.</p> <p>Kouluruokailusuositus toteutuu pääosin, erityisesti ruokailun ajankohta haastaa, viimeisimmässä THL:n kyselyssä tiukennettiin linjausta, eli ruokailun tulee tapahtua klo 10.45 jälkeen ja ruokailuun tulee olla varattu 25 min tai enemmän.</p> <p>Leikkipedagogiikka käytössä ja osaamista vahvistetaan edelleen.</p> <p>Lukion erityisopetusta kehitetään hankkeella.</p>
Perheiden hyvinvointi	<p>Varhaiskasvatus ja opetuspalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä kotien kanssa</p> <p>Avoin päiväkotij- ja muskaritoiminta</p> <p>Kestävän kehityksen teemat kasvatuksessa ja opetuksessa mm. ulkopäiväkoti</p>	Järjestetyt aktiviteetit, teemat opetussuunnitelmassa ja toiminnassa	<p>Varhaiskasvatus ja opetuspalvelut tekevät yhteistyötä kotien kanssa, mm. kodin ja koulun päivät alakouluissa.</p> <p>Avointa vaka-toimintaa toteutettu.</p> <p>Kestävä kehitys ja ulkopäiväkoti toimii vakassa.</p>

Kunnan tilat ja muu ympäristö vastaa asukkaiden tarpeita ja tukee hyvinvointia	<p>Kuusiston koulualueen kehittäminen, tilojen peruskorjaus</p> <p>Hyvinvointia tukeva yhdyskuntarakentaminen mm. torialueen ja keskustan kehittäminen, turvalliset kevyen liikenteen väylät</p> <p>Liikuntapaikat ja -välineet vastaavat tarpeita</p>	<p>Tilojen korjaus ja aluerakentaminen toteutuu</p> <p>Eri lajeja voi harrastaa monipuolisesti Toholammilla, ja välineet ja harrastuspaikat ovat hyvin hoidettuja ja turvallisia</p>	<p>Pieniä kunnossapitotöitä toteutettu, tarkempi jatkokehittäminen yhä kesken.</p> <p>Torialueen ja keskustan kehittäminen ei ole edennyt, kevyen liikenteen väylien kehittämisen osalta eduskunnan joululahjaraahasitysten joukossa Toholammin projekti, josta saadaan mahdollinen päätös ennen joulua.</p>
--	--	--	--

			Liikuntapaikkoja on ylläpidetty kesällä 2024 kolmen palkatun työntekijän voimin, n. 1,5 htv panos.
Osallisuuden edistäminen ja yhdistystoiminnan tukeminen	<p>Avustetaan liikunta-, nuoriso- ja kulttuurityötä tekeviä toimijoita</p> <p>Kaikukortti vähävaraisille, Soite jakaa kuntalaisille sosiaalitoimesta, kunta tarjoaa mm. lippuja Kaikukortilla tilaisuuksiinsa sekä kuntosalille</p> <p>Nuorisotila nuorten käytössä</p>	<p>Avustusten määrä</p> <p>Kaikukortin käyttöaktiivisuus</p> <p>Nuorisotilan käyttöaste</p>	<p>Avustukset jaettu ja maksettu v. 2024 osalta talousarvioon varatuin summin.</p> <p>Kaikukortti käytössä ja sen käyttömäärät ovat kasvaneet. Käyttöpaikkana myös kuntosali.</p> <p>Nuorisotila on erityisesti koulupäivinä käytössä, ilta- ja viikonlopputoimintaa voitaisiin järjestää enempi, mutta vaatisi työntekijäresurssia.</p>
Työttömyyteen ja syrjäytymiseen puuttuminen	<p>Työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö</p> <p>Aktiivinen yhteistyö KASEn yrityspalveluiden sekä kuntakokeilun / Kokkolan seudun työllisyysalueen kanssa</p> <p>Palkkatuki- ja velvoitetöyllistäminen , osatyökykyiset työntekijä</p>	<p>Työpajatoiminnan piirissä olevien henkilöiden määrä</p> <p>Työttömyysasteen kehittyminen</p> <p>Palkatut osatyökykyiset työntekijät</p>	<p>Työpajatoiminta on jatkunut nuorten työpajatoiminnan avustuksen turvin, mutta osallistujaprofiili on muutoksessa sekä Aluehallintoviraston linjausten että TE-uudistuksen seurauksena.</p> <p>Yhteistyö KASEn ja kuntakokeilun kanssa on ollut onnistunutta vuonna 2024. Ensi vuoden osalta toiminta siirtyy Kokkolan vastuulle työllisyyden hoidon osalta.</p> <p>Kunta on palkannut palkkatuella ja velvoitteiden vuoksi useampia henkilöitä v. 2024 aikana. Myös osatyökykyisiä työntekijöitä on töissä kunnan eri osastoilla.</p>
Terveisiin elämäntapoihin kannustaminen	<p>Liikuntaneuvonta</p> <p>Ehkäisevä päihdetyö erillisen suunnitelman mukaisesti</p>	<p>Henkilöresurssi</p> <p>Ehkäisevän päihdetyön aktiviteetit, kouluterveyskysely</p>	<p>Liikuntaneuvontahanke alkoi varsinaisesti elokuussa, se saatu hyvin liikkeelle.</p>

	Erityisliikuntakortti tukee työikäisten erityisryhmiin, mm. pitkäaikaissairaat, kuuluvien toimintakykyä.	Myönnetyt erityisliikuntakortit	EPT-toimintaa arvioidaan omassa suunnitelmassaan. Erityisliikuntakortteja ei ole anottu kuluvana vuonna. Markkinoitu nettisivuilla, nostetaan asiaa uudelleen esiin.
Ikääntyvien hyvinvoinnin edistäminen	Noudatetaan ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmaa	Suunnitelman toteutuminen	Ikääntyvien suunnitelman arviointi omana kohtanaan.
Kulttuurihyvinvointi	Kunnan järjestämä kulttuuritoiminta on laadukasta ja kattavaa, toteutetaan yksin ja yhdessä muiden toimijoiden kanssa	Järjestettyjen tilaisuuksien määrä, laatu ja yhteistyön laajuus	Toteutumassa v. 2024 talousarvion mukaisesti, paljon erilaisia tilaisuuksia ja toimintaa. Kuvattu tarkemmin osavuosikatsauksissa.

Toholammin kunnan hyvinvointilupaukset vuoteen 2025

- Laadukkaat lasten ja perheiden palvelut
- Terveellinen ja turvallinen nuoruus
- Tuemme työllistymistä ja kannustamme yrittäjyyteen
- Osallistava ja yhteisöllinen asuinympäristö
- Aktiivinen ja vireä vanhuus

Kohdennetut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelmat

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen

Sosiaalihuoltolain mukaan hyvinvointialueen ja kunnan viranomaisten on yhteistyössä seurattava ja edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia sekä poistettava kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä. Keski-Pohjanmaan alueen kunnilla sekä hyvinvointialueella on yhteinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2020-2024, jossa on päätetty alueellisista ja kunnallista tavoitteista.

Toholammin osalta tavoitteet ovat seuraavat:

Yksinäisyys ja kiusaaminen

- Perusnuorisotyön vahvistaminen; nuorille tiloja ja toimintaa sekä kiusaamisen puuttumisen tehostamisesta
- Yläkoululla on valmistelussa yhteistyössä oppilaiden kanssa suunnitelma, miten puuttua kiusaamiseen

Osallisuus

- Kuntalaisten osallisuuden lisääminen (mittarina osallistumismahdollisuuksien lukumäärä: nettikyselyt, kuntalaisillat, yhdistystapaamiset, kuntalaisaloitteiden määrä)

Lapsiperheiden ja vanhemmuuden tuki, sivistys-sote -yhteistyö

- Kunnassa jatketaan hyväksi havaittuja perheiden tukitoimia
- Varhaista nepsy-tukea suunnitellaan (ryhmänä) huoltajille, joiden perheessä on levoton/haastava lapsi
- Perhekeskustoimintana jatketaan: varhaiskasvatus tarjoaa perheille avointa varhaiskasvatusta perhekerhona sekä lapsiparkkitoimintaa pari kertaa viikossa. Ja perhekeskustoimintaa kehitetään.
- Vastata nykyistä joustavammin ja vaativan erityisen tuen tarpeisiin lasten ja nuorten omissa toimintaympäristöissä (VIP-verkoston hyödyntäminen)

Suunnitelman valmistumisen jälkeen on hyvinvointialueen ja kunnan välinen yhteistyö syventynyt mm. yhteisövaikuttavuuden toimintatavan käyttöön otolla. Ajatuksena on välttää lasten, nuorten ja perheiden "lähete-kulttuuria", ja pyrkiä yhä useammin kokoamaan lapsen ja nuoren kannalta tärkeät toimijat yhteiseen pöytään lapsen ja nuoren asian ympärille, sekä tuottaa lasten ja nuorten hyvinvointia koskevaa tietoa Keski-Pohjanmaan lape-verkostossa.

Arvio tavoitteiden toteutumisesta

1. Perusnuorisotyötä on voitu vahvistaa tilan osalta sekä kiusaamiseen puuttumista vahvistamalla. Nuorten toiminta iltaisin ja vapaa-ajalla vielä vähäistä, koska ei erillistä henkilöresurssia tähän eikä toiminta sovi koulunuorisotyön rahoitukseen. Vaatisi erillistä henkilöä, joka voisi jalkautua nuorten pariin.
2. Osallisuutta on vahvistettu mm. suunnitelmallisesti (Kasen laatima suunnitelma) sekä kuntalaisiltojen (uudet asukkaat, kuntastrategia) ja kyselyiden (osallistuva budjetointi) avulla. Yhdistystapaaminen on tulossa marraskuussa. Ei saapuneita kuntalaisaloitteita.
3. Lapsiperheiden ja vanhemmuuden tuki on yhä tärkeämpää. Järjestettiin alkusyksystä lastenpsykiatri Jari Sinkkosen tilaisuus vanhemmille.

Sivistys-sote -yhteistyötä tehdään hyvin johtajatasolla, arjen tasolla vielä välillä haasteita siinä, että toimet olisivat samanaikaisia ja perustuisivat yhteiseen ja jaettuun ymmärrykseen. Kehitetään arkitiimi-työn kautta sekä hyödyntäen mm. ankkurikoodinaattoria. Yhteisövaikuttavuuteen sitouduttu.

Perhekeskustoiminta on hahmottumassa uudelleen Soitessa, mutta toisaalta käyttöön tullut uusia digitaalisia työkaluja, kuten Omaperhe ja Helpperi.

4. Nepsy-tukea on saatavilla jonkin verran. Osa henkilökunnasta kouluttautunut nepsy-valmentajiksi tai mini-nepsyn kautta. Lisäksi henkilöstöä koulutetaan omaehtoisesti mm. musiikkiterapiaan ja ratkaisukeskeiseen lyhytterapiaan.
5. Perheille avointa toimintaa säännöllisesti mm. avoin varhaiskasvatus sekä kirjaston lasten satutunnit.
6. Vaativan tuen tarpeisiin on hankittu osaamista mm. ankkurikoordinaattori, lapset puheeksi ja TCM-koulutukset. Lisäksi sopimus konsultoivan erityisopettajan palveluista.

Ikääntyvien hyvinvointisuunnitelma

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvetaista velvoittaa kunnan laatimaan suunnitelmaan toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi osana kunnan hyvinvointikertomusta ja –suunnitelmaa. Kunnalla ja hyvinvointialueella on velvollisuus tehdä

yhteistyötä väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Suunnitelmaan on sisällytettävä myös osaksi ikääntyneen väestön asumista koskevien tarpeiden ennakoiti ja niitä vastaavan asumisen kehittäminen. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite ja alueen kunnat ovat työstäneet näitä toimenpiteitä yhdessä syksyn 2023 aikana. Toholammin kunnan osalta tavoitteet ja toimenpiteet 2023-2025 ovat seuraavat.

Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, osallisuuden ja terveyden edistäminen				
Välitavoite	Toimenpide	Vastuut / yhdyspinnat	Mittarit	Toteutuminen
Laadukkaiden vapaa-aikapalveluiden tarjoaminen	<p>Monipuolisesti erilaisia kulttuuri- ja liikuntatapahtumia ikäihmisille</p> <p>Kansalaisopiston kurssitarjonnasta löytyy ikäihmisille suunnattuja kursseja</p> <p>Kirjaston toiminnassa huomioidaan ikääntyvä väestö: kiinnostavat kirjailijavierailut ja muut luennot, hakeutuva kirjastotoiminta, omatoimiaika</p>	Sivistysosasto KanTo-kansalaisopisto Kirjasto	<p>Järjestettyjen tilaisuuksien määrä, kuntalaispalautteet</p> <p>Kansalaisopiston ohjelma</p> <p>Hakeutuvan kirjastotoiminnan lainaajamäärä</p>	<p>Kulttuuri- ja liikuntatapahtumia monipuolisesti, myös huomioitu mm. vanhusten viikko omine tapahtumineen.</p> <p>Kansalaisopistossa myös ikäihmisille sopivia kursseja.</p> <p>Kirjanjulkaisut mm. Erkki Kujala, taidenäyttelyt, Ikääntyvien yliopiston luennot n. 1 krt/kk, omatoimiaika käytössä, hakeutuvassa kirjastotoiminnassa muutamia asiakkaita.</p>
Kotona asumisen mahdollistaminen ikäihmisille	<p>Aurausavustus omaishoidon tai kotihoidon piirissä oleville kuntalaisille</p> <p>Kevyen liikenteen väylät mahdollistavat liikkumisen jalan ja pyörällä</p>	Tekninen osasto	<p>Avustuksen piirissä olevien kuntalaisten määrä</p> <p>Kevyen liikenteen väylien laajuus</p>	<p>Tekninen toimi valmistelee talven 24-25 auravavustusta.</p> <p>Kevyen liikenteen väylien tilanne kuvattu aiemmin yleisessä osassa.</p>
Digitalisuuden edistäminen	Digiopastustoiminnan tukeminen tarjoamalla käyttöön tiloja, vapaaehtoisten tukea sekä kirjaston tarjoama palveluopastus	Soite eSeniorit Kirjasto	Digiopastuksen saatavuus	eSeniorit sekä kirjaston oma digihanke toimivat
Ikäihmisten terveyttä ja hyvinvointia edistävät elintavat	<p>Liikunta- ja ravintoneuvonta</p> <p>Palveluohjaus</p> <p>Avustukset järjestöille</p>	Sivistysosasto Soite Järjestöt	<p>Osallistuneiden määrä</p> <p>Järjestöavustusten määrä</p>	<p>Liikuntaneuvontaa saatavilla, haettu jatkohanketta. Fingerhanke kohdennettu muistisairauksien riskiryhmille.</p> <p>Avustukset mm. Jussinpirtille.</p>

Ikääntyneiden kaatumisten ehkäiseminen				
Välitavoite	Toimenpide	Vastuut / yhdyspinnat	Mittarit	Toteutuminen
Kannustetaan ikäihmisiä liikkumaan aktiivisesti	Kunnan ohjaamat maksuttomat liikuntaryhmät ikäihmisille ja yhteistyö eri yhdistysten kanssa Liikuntaetus 65-vuotiaille kuntalaisille Liikuntakampanjat	Sivistysosasto Yhdistykset mm. Jussinpirtti	Osallisuusaktiivisuus Käytettyjen liikuntaetuuksien määrä Järjestettyjen kampanjat	Ryhmät eläkeläisille tarkoitetut Lampin hallilla Liikuntakortteja noudettu hyvin, 67 hlö Liikuntakampanjoita järjestetty 5 + valtakunnalliset kampanjat Tiedotettu mm. selkäviikolla kaatumisten ehkäisystä
Esteettömät harrastusympäristöt	Esteettömyyden edistäminen kunnan harrastustiloissa ja liikuntapaikoilla	Sivistysosasto Tekninen osasto	Tilat ovat esteettömiä	Lampin halli pääosin esteetön, samoin uusi yleisurheilukenttä, kirjasto ja kunnantalo. Haasteita vanhoissa tiloissa, mm. sivukoulut.

Ikääntyneiden kokeman yksinäisyyden vähentyminen				
Välitavoite	Toimenpide	Vastuut / yhdyspinnat	Mittarit	Toteutuminen
Yksinäisyyden tunnistaminen ja siihen puuttuminen	Ystävöiminnan ja kulttuurikaveritoiminnan tukeminen	Sivistysosasto	Toiminnan piirissä olevien ikäihmisten määrä	Kurssi ei toteutunut, ei löytynyt riittävästi vapaaehtoisia. Kunta kuitenkin edustettuna Keski-Pohjanmaan yksinäisyysverkostossa
Vähävaraisuudesta johtuvan yksinäisyyden vähentäminen	Kaiku-kortti (maksuttomat pääsyliput Kulttuurisalin tilaisuuksiin sekä muihin Kaiku-kortin käyttöpaikkoihin) Maksuttomat ikäihmisille suunnatut tilaisuudet, mm.	Sivistysosasto Soite	Kaiku-kortilla hankittujen pääsylippujen määrä Maksuttomiin tilaisuuksiin osallistuneet	Kts. yleinen osa. Maksuttomia tilaisuuksia vanhusten viikolla ja Ikääntyvien yliopiston luennot.

	valtakunnallisen vanhustenviikon aikana			
Ikäihmisten parissa toimivien järjestöjen tukeminen	Liikunta- ja kulttuuriavustukset järjestöille	Sivistysosasto	Myönnettyjen avustusten määrä	Avustettu mm. Jussinpirttiä. Tuettu muistiyhdistystä Finger-hankkeen toteuttamisessa.

Toholammin kunnassa toimii myös kuntalain mukainen vanhus- ja vammaisneuvosto, jonka asiantuntemusta hyödynnetään ikäihmisiä koskevien tiedon tuottamisessa sekä heitä koskevien päätösten valmistelussa.

Suunnitelma mielenterveyden edistämiseksi sekä ehkäisevän päihdetyön tavoitteiksi ja toimenpiteiksi

Mielenterveyden edistäminen on muutakin kuin sairauksien hoitoa. Laadukkaat kunnan palvelut, toimivat arki ja erityisesti sivistyspalvelut niin kasvatus- kuin opetuspalveluiden osalta edistävät mielenterveyttä ja ennaltaehkäisevät mielenterveyden haasteita. Mielenterveysongelmiin on myös perinteisesti liittynyt häpeän ja salaamisen kulttuuria, tavoitteena onkin edelleen laskea kynnystä ottaa mielenterveyden huolet puheeksi riittävän varhaisessa vaiheessa. Keskeistä on myös yhteistyö sivistyspalveluiden sekä hyvinvointialueen kesken. Esimerkiksi opiskeluhoitopalveluissa edistetään oppilaiden ja opiskelijoiden yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia.

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä määrää, että julkinen valta huolehtii alkoholin, tupakan, huumausaineiden ja muiden päihtymiseen käytettävien aineiden sekä rahapelaamisen aiheuttamien haittojen ehkäisystä yhteistyössä yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Toholammin kunnassa tämä on määrätty sivistyslautakunnan toimialaan kuuluvaksi.

Kunnan toimielimen ja hyvinvointialueen tulee tehdä yhteistyötä ehkäisevän päihdetyön järjestämisessä. Ehkäisevän päihdetyön tehtäviä ovat:

1. alueen päihdeolojen seuranta ja niitä koskeva tiedotus
2. päihdehaitoista ja niiden vähentämisestä koskevan tiedon tarjoaminen yksittäisille henkilöille ja koko väestölle
3. osaamisen lisääminen päihdehaittojen ennaltaehkäisemiseksi
4. päihdehaittoja ehkäisevien toimien esittäminen ja edistäminen hallinnossa kunnassa erityisesti sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimessa sekä elinkeinotoimessa
5. em. toimien yhteensovittaminen niin, että hyvinvointialueen, poliisin, alkoholi- ja tupakkalakien noudattamista valvovien viranomaisten, elinkeinoelämän sekä erityisesti ehkäisevään päihdetyön osallistuvien viranomaisten työ ja tieto tukee toisiaan.

Keski-Pohjanmaan ja Kruunupyyn kunnilla on myös yhteinen mielenterveys- ja riippuvuusstrategia 2020-2024. Mielenterveystyön osalta yhteisiä tavoitteita ovat perheille tarjottavan tuen oikea-aikaisuus ja yhteistyö kuntien ja Soiten kesken, mielenterveysteemojen esilletuonti mm. alueellisissa vanhempainilloissa, henkilöstön mielenterveysosaamisen vahvistaminen sekä myös työttömien ja eläkeläisten mielenterveyden tukeminen. Ehkäisevän päihdetyön osalta vastaavia tavoitteita ovat mm. suunnitelmallinen ja säännöllinen ehkäisevä päihdetyö, riskiryhmien tunnistaminen sekä riittävä määrä turvallisia (päihdeettömiä) harrastustiloja.

Ehkäisevän päihdetyön tavoitteet ja toimenpiteet tulee sisällyttää osaksi terveyden ja hyvinvoinnin raportointia ja edistämistä hyvinvointikertomukseen ja –suunnitelmaan.

Mielenterveyden edistäminen sekä ehkäisevän päihdetyön tavoitteet ja toimenpiteet				
Välitavoite	Toimenpide	Vastuut / yhdyspinnat	Mittarit	Toteutuminen
Tiedon ja osaamisen lisääminen sekä tuottaminen	Yhteistyö PAKKA-yhteistyöryhmissä Ehkäisevän päihdetyön osaamisen kasvattaminen koulutusten avulla	Sivistysosasto Hallinto-osasto Soite Keski-Pohjanmaan ympäristöterveyden -huolto Järjestöt	Osallistuminen työskentelyyn Koulutuksiin osallistuminen	Osallistuttu EPT-ryhmän toimintaan sekä Avin valvontakäynteihin kuntien ja hyvinvointialueen EPT-työn organisoinnista jne.
Lapsiin ja nuoriin kohdistuvien päihdehaittojen ehkäiseminen	Yhteistyö EHYT ry:n kanssa Vuosikelloajattelu. tiedottaminen koteihin päihdelilanteesta esimerkiksi koulujen lukuvuoden päättyessä Lastensuojelu-ilmoitukset Turvalliset harrasteympäristöt	Sivistysosasto Soite Poliisi EHYT ry	Järjestettyjen koulutusten määrä. 5.-6. luokkalaisille sekä 8. luokkalaisille 100 % osallistuminen ehkäisevän päihdetyön tilaisuuksiin Lainmukainen ilmoittaminen lasten ja nuorten päihteidenkäytöstä	Yhteistyösopimus koulutuksista tavoitteen mukaisesti. Päihteidenkäytöstä pyritään muistuttamaan vuosikelloajattelun kautta sekä mm. alueellinen vanhempainilta vape- ja nikotiinipussiasioista Lastensuojelu-ilmoitukset tarvittaessa päihteidenkäytöstä, jos esim. koulussa puuttuminen ja yhteydenotto vanhempiin ei lopeta päihteidenkäyttöä. Nuorisotila on päihteetön, samoin kaikki ohjattu toiminta.
Päihdehaitoista ja päihteiden käytön lopettamisen hyödyistä viestiminen väestölle	Tiedottaminen mm. ehkäisevän päihdetyön viikolla, kampanjat, hyvinvointialueen palveluista kertominen	Sivistysosasto Soite Järjestöt	Toiminta-aktiiviteettien määrä	Tiedotettu mm. EPT-viikolla marraskuussa 2024.
Lasten, nuorten ja perheiden tukeminen haastavissa elämäntilanteissa	Sivistyspalvelut ja Soiten palvelut toimivat saumattomasti yhteen, yhteisövaikuttavuus	Sivistysosasto Soite	Koettu palveluiden toimivuus	Arkitiimin toiminta, kuten aiemmin yllä kerrottu.

Mielenterveyden teemojen arkipäiväistäminen	Viestiminen alueellisista vanhempainiloista Kouluissa tehtävä mielenterveystyö, mm. yhteisöllinen opiskeluhoito	Sivistysosasto Alueen muut kunnat Soite	Tiedottamisen määrä Arvio opiskeluhoito- palveluiden toimivuudesta	Työtä koulussa mm. opiskeluhoitoon ja koulunuorisotyön kautta toteutettu.
---	--	---	---	---

Suunnitelma lähisuhdeväkivallan tunnistamiseen, siihen puuttumiseen ja ennaltaehkäisyyn

Lähisuhdeväkivallalla tarkoitetaan ennen kaikkea perheissä tapahtuvaa väkivaltaa. Se on vakava yhteiskunnallinen ja kansanterveydellinen ongelma, jota yleisyydestään huolimatta tunnustetaan valitettavan huonosti Suomessa. Lähisuhdeväkivallan kierteen katkaisemiseen tarvitaan usein perheen ulkopuolista apua. Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisen ja torjumisen yleissopimus (ns. Istanbulin sopimus) tuli Suomessa voimaan 2015. Se velvoittaa kunnat ja hyvinvointialueet huolehtimaan naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan ehkäisemisestä ja joustavien palveluketjujen luomisesta. Kunnilla on merkittävä rooli naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisessä. Sosiaalihuoltolaki (1301/2014) määrittelee lähisuhde- ja perheväkivallan tilanteeksi, jossa sosiaalipalveluja on järjestettävä.

Nollalinja 080 005 005 on ilmainen auttava puhelin, jonne voi soittaa mihin kellonaikaan tahansa, vuoden jokaisena päivänä. Se auttaa kaikkia, jotka ovat kokeneet henkistä, fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa tai väkivallan uhkaa läheisessä ihmissuhteessaan, naisia, jotka ovat kokeneet henkistä, fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa tai väkivallan uhkaa, väkivaltaa kokeneiden läheisiä sekä ammattilaisia ja viranomaisia, jotka tarvitsevat neuvoja asiakastyöhönsä.

Lähisuhdeväkivallan tunnistamisen, siihen puuttumisen ja ennaltaehkäisemisen tavoitteet ja toimenpiteet				
Välitavoite	Toimenpide	Vastuut / yhdyspinnat	Mittarit	Toteutuminen
Tiedon ja osaamisen lisääminen sekä tuottaminen Tunnistettuun lähisuhdeväkivallan puuttuminen	Lähisuhdeväkivallaa koskevan tiedon lisääminen kuntalaisille ja työntekijöille Toimiminen tilanteissa	Sivistysosasto Soite Järjestöt Poliisi Ensi- ja turvakodit	Tiedottamisen määrä ja laatu Koulutuksiin osallistuminen Tehdyt rikos- ja lastensuojeluilmoitukset, ohjaukset ensi- ja turvakoteihin	Toimeenpano kesken. Tiedon lisääminen tärkeää. Lastensuojeluilmoitukset tarvittaessa, jos huoli perheestä herää. Osallistuttu AVIn valvontakäyntiin ja opastukseen siitä, miten lähisuhdeväkivallan ehkäisytyö tulee huomioida kunnissa ja hyvinvointialueella, sivistysjohtaja mukana Soiten organisoimassa verkostossa.

Katsaus hyvinvointisuunnitelman 2021-2025 toimenpiteiden toteuttamisesta

Lokakuu 2024

Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Toholammin kuntastrategian lähtökohtana on varmistaa itsenäisen kunnan elinkelpoisuus kunnan vetovoimatekijät turvaten ja edelleen kehittäen. Toholammin kunta huolehtii taloudestaan, mikä mahdollistaa hyvien palveluiden ylläpidon ja kehittämisen kuntalaisille. Toholammin kunnan aktiivinen ja kannustava elinkeinopolitiikka tukee kuntatalouden kehittymistä. Toimintaympäristön muutoksia seurataan aktiivisesti, mikä mahdollistaa tarvittaessa nopean reagoinnin.

Strategian painopisteet

1. Aktiivinen elinkeinotoiminta
2. Hyvinvoiva kuntalainen
3. Viihtyisä asuminen
4. Palveleva kunta
5. Tasapainoinen talous

Hyvinvointia tukevat kuntastrategian tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit

Tavoitteet

1. Lähellä olevat sote-palvelut (hyvinvointialue tuottaa sote-palvelut)
2. Lapsiystävällisyys ja nuorten huomioiminen
3. Kaikenikäisiä kuntalaisia ja vapaa-ajanasukkaita koskevan monipuolisen terveystoiminnan merkityksen korostaminen ja sen edellytysten parantaminen liikuntapaikkarakentamisella.
4. Perusarjen helppous ja sujuvuus
5. Vetovoimainen ympäristö: hyvät luonto-, virkistys- ja liikuntareitit sekä ympäristöstä huolehtiminen.

Toimenpiteet

- Sote-palveluiden turvaaminen (edunvalvonta)
- Riittävä resursointi lasten ja nuorten palveluihin
- Monipuolisten harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen
- Hyvän palvelutason turvaaminen väestömäärä huomioiden
- Luonto- ja retkeilyreitistöjen parantaminen ja niistä tiedottaminen
- Jokimaiseman – ja laakson hyödyntäminen virkistyskäytössä
- Nuorten osallisuuden lisääminen

Mittarit

- Asiakastyytyväisyys- ja hyvinvointikyselyt ym. seurantatutkimukset
- Liikuntapaikojen kävijämäärät
- Kansalaisopisto kurssit/ käyttäjämäärät
- Kirjaston asiakasmäärä

Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja suunnitelmat

Seuraavat kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttavat erillisohjelmat ja -suunnitelmat ovat valmistelussa tai toteuttamisvaiheessa:

- Kaikukortti-yhteistyö vuodesta 2019 alkaen
- VIP ja VIPU-verkostotoiminta
- VIP-verkosto OYS-alueella yhdistää ja syventää varhaiskasvatuksen, esi-, perus- ja lisäopetuksen vaativan erityisen tuen osaamisen *alueellisia monialaisia voimavaroja*.
- Pohjoinen osaamisen tukikeskus. Osaamis- ja tukikeskus (OT-keskus) on valmisteilla oleva palvelurakenne, jonka tarkoituksena on tukea erityisen vaikeiden kysymysten ratkaisuja siellä, missä lapsia, nuoria ja perheitä kohdataan ja haasteet ilmenevät. OT-keskustyön kohderyhmä ovat pohjoisen yhteistoiminta-alueen (Kainuu, Lappi, Keski- Pohjanmaa ja Pohjois-Pohjanmaa) ammattilaiset työtehtävissään. Hyödynsaajina ovat heidän asiakkaansa.
- Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2020-2024
- LAPE-työryhmä
- Yhteisövaikuttavuuden johtoryhmä
- Alueellinen päihde- ja mielenterveysstrategia 2020-2024
- Alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma
- Toholammin pedagoginen suunnitelma
- Toholammin opiskeluhoitosuunnitelma, päivitetty 6/2023
- Oppimisen tuen suunnitelma
- Toholammin kunnan työpajatoiminta
- TE24 –uudistus
- Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma, Soiten valtuustokäsittely keväällä 2024
- Kuntien ja hyvinvointialueen välinen yhteistyösopimus
- Kuntien ja hyvinvointialueen väliset yhteisneuvottelut
- Alueellinen hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus

Hyvinvointisuunnitelma

Kuntalaisten hyvinvointiin liittyvät Toholammin kunnan tavoitteet kirjataan vuosittain talousarvion laadintaprosessin yhteydessä kunkin hallintokunnan tuloskorttiin. Vuoden 2024 talousarvion laadinnan yhteydessä on tunnistettu seuraavia laajempia terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteita.

TAVOITE	TOIMENPITEET	MITTARIT	TOTEUTUMINEN
Kuntalaisilla on mahdollisuus omaehtoiseen opiskeluun	Tuetaan KanTo-kansalaisopiston ja Keski-Pohjanmaan konservatorion toimintaa Viestitään KPEDUlle aktiivisesti alueen koulutustarpeista neuvottelukunnan kautta	Kansalaisopiston kurssien määrä, laatu ja laajuus Konservatoriossa 30 oppilasta Asiakaspalaute kuntalaisilta Neuvottelukunta kokoontuu säännöllisesti	Kansalaisopistoa on tuettu talousarvion mukaisesti. Kannuksen kaupungin alainen kansalaisopisto-jaos on asettanut periaatteet kurssitarjonnan määrästä ja laadusta. Se on kuvattu opinto-oppaassa lukuvuodelle 2024-2025. Keski-Pohjanmaan konservatorion toimintaa on tuettu kuntaosuuksin,

			<p> jotka toteutuneet ennakoidusta.</p> <p>Neuvottelukunta on kokoontunut kerran kuluneen vuoden aikana, tarpeen pitää yksi kokous ennen vuoden loppua.</p>
<p>Toteutetaan hyvinvointia ja terveyttä edistäviä hankkeita</p>	<p>Haetaan avustuksia mm.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liikkuvat -ohjelma - Liikuntapaikkarakentaminen - Etsivä nuorisotyö - Koulunuorisotyö - Kirjastoavustukset mm. lukemisen edistäminen ja digitaidot - Kevyen liikenteen edistäminen - Työpajatoiminta - Oppilaitosten hyvinvointihankkeet - Koulutuksellinen tasa-arvo - ESR-rahoitus esim. KASE tai Chydenius / Centria yhteistyö - Maaseuturahasto 	<p>Hankkeiden määrä, laatu ja laajuus.</p> <p>5 - 10 hanketta vuosittain</p>	<p>Toteutettu hankkeita mm. seuraavista rahoituksista:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liikkuva koulu - liikunnallinen elämäntapa (liikkuva varhaiskasvatus) - etsivä nuorisotyö - koulunuorisotyö - lukemisen edistäminen, kirjasto - työpajatoiminta - lukion laatuhanke - yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämishanke - Suomen mallin harrastustoiminta, Lampin malli 4 ja 5 - koulutuksellinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus varhaiskasvatuksessa - kerhotoiminta - kesäleirihanke - lukion erityisopetus ja muu tuki <p>Yhteistyö mm.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Finger -hanke (muistiyhdistys) - liikenneturvallisuus / Traficom ja kunnat - ankkurihanke (Kaustinen) - Vainu-hanke (vaikuttavaa nuorisotyötä, Kaustinen) - vaativa erityinen tuki -hanke (Perho) - Opo-kehittäminen (Toholampi) - liikuntaneuvonta (Toholampi) <p>Toteuttamatta</p>

			<ul style="list-style-type: none"> - liikuntapaikka-rakentaminen (mahd. hakea vuodelle 2025 joulukuussa 2024) - ESR / Kase / Centria yhteistyö sivistystoimen puitteissa
Oppilaiden ja opiskelijoiden kokonaisvaltaisen hyvinvointi	<p>Oppilaat saavat tarvitsemansa pedagogisen sekä muun tuen oikea-aikaisesti</p> <p>Oppimisympäristö tukee oppimista</p> <p>Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen</p> <p>Oppilaiden ja opiskelijoiden liikkumiseen kannustaminen (liikunta-välitunti)</p> <p>Sairaalakoulun konsultoiva erityisopettaja</p> <p>Puutuminen kiusaamiseen aktiivisesti</p> <p>Yhteisöllinen opiskeluhoitotyö</p> <p>Poissaolojen seuranta, ehkäisy ja puuttuminen</p> <p>Kulttuurikasvatus – kulttuurinen hyvinvointi</p> <p>Kouluruokailusuosituksen toteutuminen</p> <p>Leikkipedagogiikka varhaiskasvatuksen käytänteenä</p> <p>Erityisopetuksen kehittäminen lukiossa</p>	<p>Tehdyt tukipäätökset</p> <p>Yhteisövaikuttavuustyö Soiten ja Itlan kanssa</p> <p>Tarkoituksenmukaiset luokkakoot, sopivat välineet ja tilat</p> <p>Kouluterveyskysely</p> <p>Move-mittaukset</p> <p>Osallistuminen kustannuksiin</p> <p>Järjestetyt aktiviteetit</p>	<p>Tukipäätökset ajantasaiset</p> <p>Yhteisövaikuttavuustyö käynnissä, Toholammin ja Lestijärven arkitiimi n. 1 krt / 1-2 kk.</p> <p>Luokkakoot melko kohtuulliset, alakoulujen tilat tarkoituksenmukaiset, välineet pääosin kunnossa, hankittu uutta irtainta ja tarkoitus uusiamm. kotitalousluokan uunit ennen vuodenvaihdetta.</p> <p>Kouluterveyskysely kerätään seuraavan kerran 2025.</p> <p>Tunnetunnit alakoulussa myös lv. 2024-2025.</p> <p>Liikuntavälitunnit mahdollisia alakoulussa, yläkoulun osalta selvitetty ja ei mahdollisia nykyisellä päivä- ja kuljetusrytmillä.</p> <p>Konsultoiva erityisopettaja Toholammilla 1 krt/kk.</p> <p>Kiusaamiseen puututaan aktiivisesti.</p> <p>Yhteisöllinen opiskeluhoitotyö toimii kouluille, edistetään sitä hankkeella lv. 24-25 aikana.</p> <p>Poissaoloja seurataan, ehkäistään ja puututaan aktiivisesti. Automatisoinnin käyttöönotto vielä kesken,</p>

			<p>keventäisi seuraamistaakkaa.</p> <p>Kouluruokailusuositus toteutuu pääosin, erityisesti ruokailun ajankohta haastaa, viimeisimmässä THL:n kyselyssä tiukennettiin linjausta, eli ruokailun tulee tapahtua klo 10.45 jälkeen ja ruokailuun tulee olla varattu 25 min tai enemmän.</p> <p>Leikkipedagogiikka käytössä ja osaamista vahvistetaan edelleen.</p> <p>Lukion erityisopetusta kehitetään hankkeella.</p>
Perheiden hyvinvointi	<p>Varhaiskasvatus ja opetuspalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä kotien kanssa</p> <p>Avoin päiväkotij- ja muskaritoiminta</p> <p>Kestävän kehityksen teemat kasvatuksessa ja opetuksessa mm. ulkopäiväkoti</p>	Järjestetyt aktiviteetit, teemat opetussuunnitelmassa ja toiminnassa	<p>Varhaiskasvatus ja opetuspalvelut tekevät yhteistyötä kotien kanssa, mm. kodin ja koulun päivät alakouluissa.</p> <p>Avointa vaka-toimintaa toteutettu.</p> <p>Kestävä kehitys ja ulkopäiväkoti toimii vakassa.</p>

Kunnan tilat ja muu ympäristö vastaa asukkaiden tarpeita ja tukee hyvinvointia	<p>Kuusiston koulualueen kehittäminen, tilojen peruskorjaus</p> <p>Hyvinvointia tukeva yhdyskuntarakentaminen mm. torialueen ja keskustan kehittäminen, turvalliset kevyen liikenteen väylät</p> <p>Liikuntapaikat ja -välineet vastaavat tarpeita</p>	<p>Tilojen korjaus ja aluerakentaminen toteutuu</p> <p>Eri lajeja voi harrastaa monipuolisesti Toholammilla, ja välineet ja harrastuspaikat ovat hyvin hoidettuja ja turvallisia</p>	<p>Pieniä kunnossapitotöitä toteutettu, tarkempi jatkokehittäminen yhä kesken.</p> <p>Torialueen ja keskustan kehittäminen ei ole edennyt, kevyen liikenteen väylien kehittämisen osalta eduskunnan joululahjaraahasitysten joukossa Toholammin projekti, josta saadaan mahdollinen päätös ennen joulua.</p>
--	--	--	--

			Liikuntapaikkoja on ylläpidetty kesällä 2024 kolmen palkatun työntekijän voimin, n. 1,5 htv panos.
Osallisuuden edistäminen ja yhdistystoiminnan tukeminen	<p>Avustetaan liikunta-, nuoriso- ja kulttuurityötä tekeviä toimijoita</p> <p>Kaikukortti vähävaraisille, Soite jakaa kuntalaisille sosiaalitoimesta, kunta tarjoaa mm. lippuja Kaikukortilla tilaisuuksiinsa sekä kuntosalille</p> <p>Nuorisotila nuorten käytössä</p>	<p>Avustusten määrä</p> <p>Kaikukortin käyttöaktiivisuus</p> <p>Nuorisotilan käyttöaste</p>	<p>Avustukset jaettu ja maksettu v. 2024 osalta talousarvioon varatuin summin.</p> <p>Kaikukortti käytössä ja sen käyttömäärät ovat kasvaneet. Käyttöpaikkana myös kuntosali.</p> <p>Nuorisotila on erityisesti koulupäivinä käytössä, ilta- ja viikonlopputoimintaa voitaisiin järjestää enempi, mutta vaatisi työntekijäresurssia.</p>
Työttömyyteen ja syrjäytymiseen puuttuminen	<p>Työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö</p> <p>Aktiivinen yhteistyö KASEn yrityspalveluiden sekä kuntakokeilun / Kokkolan seudun työllisyysalueen kanssa</p> <p>Palkkatuki- ja velvoitetöyllistäminen , osatyökykyiset työntekijä</p>	<p>Työpajatoiminnan piirissä olevien henkilöiden määrä</p> <p>Työttömyysasteen kehittyminen</p> <p>Palkatut osatyökykyiset työntekijät</p>	<p>Työpajatoiminta on jatkunut nuorten työpajatoiminnan avustuksen turvin, mutta osallistujaprofiili on muutoksessa sekä Aluehallintoviraston linjausten että TE-uudistuksen seurauksena.</p> <p>Yhteistyö KASEn ja kuntakokeilun kanssa on ollut onnistunutta vuonna 2024. Ensi vuoden osalta toiminta siirtyy Kokkolan vastuulle työllisyyden hoidon osalta.</p> <p>Kunta on palkannut palkkatuella ja velvoitteiden vuoksi useampia henkilöitä v. 2024 aikana. Myös osatyökykyisiä työntekijöitä on töissä kunnan eri osastoilla.</p>
Terveisiin elämäntapoihin kannustaminen	<p>Liikuntaneuvonta</p> <p>Ehkäisevä päihdetyö erillisen suunnitelman mukaisesti</p>	<p>Henkilöresurssi</p> <p>Ehkäisevän päihdetyön aktiviteetit, kouluterveyskysely</p>	<p>Liikuntaneuvontahanke alkoi varsinaisesti elokuussa, se saatu hyvin liikkeelle.</p>

	Erityisliikuntakortti tukee työikäisten erityisryhmiin, mm. pitkäaikaissairaat, kuuluvien toimintakykyä.	Myönnetyt erityisliikuntakortit	EPT-toimintaa arvioidaan omassa suunnitelmassaan. Erityisliikuntakortteja ei ole anottu kuluvana vuonna. Markkinoitu nettisivuilla, nostetaan asiaa uudelleen esiin.
Ikääntyvien hyvinvoinnin edistäminen	Noudatetaan ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmaa	Suunnitelman toteutuminen	Ikääntyvien suunnitelman arviointi omana kohtanaan.
Kulttuurihyvinvointi	Kunnan järjestämä kulttuuritoiminta on laadukasta ja kattavaa, toteutetaan yksin ja yhdessä muiden toimijoiden kanssa	Järjestettyjen tilaisuuksien määrä, laatu ja yhteistyön laajuus	Toteutumassa v. 2024 talousarvion mukaisesti, paljon erilaisia tilaisuuksia ja toimintaa. Kuvattu tarkemmin osavuosikatsauksissa.

Toholammin kunnan hyvinvointilupaukset vuoteen 2025

- Laadukkaat lasten ja perheiden palvelut
- Terveellinen ja turvallinen nuoruus
- Tuemme työllistymistä ja kannustamme yrittäjyyteen
- Osallistava ja yhteisöllinen asuinympäristö
- Aktiivinen ja vireä vanhuus

Kohdennetut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelmat

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen

Sosiaalihuoltolain mukaan hyvinvointialueen ja kunnan viranomaisten on yhteistyössä seurattava ja edistettävä lasten ja nuorten hyvinvointia sekä poistettava kasvuolojen epäkohtia ja ehkäistävä niiden syntymistä. Keski-Pohjanmaan alueen kunnilla sekä hyvinvointialueella on yhteinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2020-2024, jossa on päätetty alueellisista ja kunnallista tavoitteista.

Toholammin osalta tavoitteet ovat seuraavat:

Yksinäisyys ja kiusaaminen

- Perusnuorisotyön vahvistaminen; nuorille tiloja ja toimintaa sekä kiusaamisen puuttumisen tehostamisesta
- Yläkoululla on valmistelussa yhteistyössä oppilaiden kanssa suunnitelma, miten puuttua kiusaamiseen

Osallisuus

- Kuntalaisten osallisuuden lisääminen (mittarina osallistumismahdollisuuksien lukumäärä: nettikyselyt, kuntalaisillat, yhdistystapaamiset, kuntalaisaloitteiden määrä)

Lapsiperheiden ja vanhemmuuden tuki, sivistys-sote -yhteistyö

- Kunnassa jatketaan hyväksi havaittuja perheiden tukitoimia
- Varhaista nepsy-tukea suunnitellaan (ryhmänä) huoltajille, joiden perheessä on levoton/haastava lapsi
- Perhekeskustoimintana jatketaan: varhaiskasvatus tarjoaa perheille avointa varhaiskasvatusta perhekerhona sekä lapsiparkkitoimintaa pari kertaa viikossa. Ja perhekeskustoimintaa kehitetään.
- Vastata nykyistä joustavammin ja vaativan erityisen tuen tarpeisiin lasten ja nuorten omissa toimintaympäristöissä (VIP-verkoston hyödyntäminen)

Suunnitelman valmistumisen jälkeen on hyvinvointialueen ja kunnan välinen yhteistyö syventynyt mm. yhteisövaikuttavuuden toimintatavan käyttöönotolla. Ajatuksena on välttää lasten, nuorten ja perheiden "lähete-kulttuuria", ja pyrkiä yhä useammin kokoamaan lapsen ja nuoren kannalta tärkeät toimijat yhteiseen pöytään lapsen ja nuoren asian ympärille, sekä tuottaa lasten ja nuorten hyvinvointia koskevaa tietoa Keski-Pohjanmaan lape-verkostossa.

Arvio tavoitteiden toteutumisesta

1. Perusnuorisotyötä on voitu vahvistaa tilan osalta sekä kiusaamiseen puuttumista vahvistamalla. Nuorten toiminta iltaisin ja vapaa-ajalla vielä vähäistä, koska ei erillistä henkilöresurssia tähän eikä toiminta sovi koulunuorisotyön rahoitukseen. Vaatisi erillistä henkilöä, joka voisi jalkautua nuorten pariin.
2. Osallisuutta on vahvistettu mm. suunnitelmallisesti (Kasen laatima suunnitelma) sekä kuntalaisiltojen (uudet asukkaat, kuntastrategia) ja kyselyiden (osallistuva budjetointi) avulla. Yhdistystapaaminen on tulossa marraskuussa. Ei saapuneita kuntalaisaloitteita.
3. Lapsiperheiden ja vanhemmuuden tuki on yhä tärkeämpää. Järjestettiin alkusyksystä lastenpsykiatri Jari Sinkkosen tilaisuus vanhemmille.

Sivistys-sote -yhteistyötä tehdään hyvin johtajatasolla, arjen tasolla vielä välillä haasteita siinä, että toimet olisivat samanaikaisia ja perustuisivat yhteiseen ja jaettuun ymmärrykseen. Kehitetään arkitiimi-työn kautta sekä hyödyntäen mm. ankkurikoodinaattoria. Yhteisövaikuttavuuteen sitouduttu.

Perhekeskustoiminta on hahmottumassa uudelleen Soitessa, mutta toisaalta käyttöön tullut uusia digitaalisia työkaluja, kuten Omaperhe ja Helpperi.

4. Nepsy-tukea on saatavilla jonkin verran. Osa henkilökunnasta kouluttautunut nepsy-valmentajiksi tai mini-nepsyn kautta. Lisäksi henkilöstöä koulutetaan omaehtoisesti mm. musiikkiterapiaan ja ratkaisukeskeiseen lyhytterapiaan.
5. Perheille avointa toimintaa säännöllisesti mm. avoin varhaiskasvatus sekä kirjaston lasten satutunnit.
6. Vaativan tuen tarpeisiin on hankittu osaamista mm. ankkurikoordinaattori, lapset puheeksi ja TCM-koulutukset. Lisäksi sopimus konsultoivan erityisopettajan palveluista.

Ikääntyvien hyvinvointisuunnitelma

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvetaista velvoittaa kunnan laatimaan suunnitelmaan toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi osana kunnan hyvinvointikertomusta ja –suunnitelmaa. Kunnalla ja hyvinvointialueella on velvollisuus tehdä

yhteistyötä väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Suunnitelmaan on sisällytettävä myös osaksi ikääntyneen väestön asumista koskevien tarpeiden ennakoiti ja niitä vastaavan asumisen kehittäminen. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soite ja alueen kunnat ovat työstäneet näitä toimenpiteitä yhdessä syksyn 2023 aikana. Toholammin kunnan osalta tavoitteet ja toimenpiteet 2023-2025 ovat seuraavat.

Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, osallisuuden ja terveyden edistäminen				
Välitavoite	Toimenpide	Vastuut / yhdyspinnat	Mittarit	Toteutuminen
Laadukkaiden vapaa-aikapalveluiden tarjoaminen	<p>Monipuolisesti erilaisia kulttuuri- ja liikuntatapahtumia ikäihmisille</p> <p>Kansalaisopiston kurssitarjonnasta löytyy ikäihmisille suunnattuja kursseja</p> <p>Kirjaston toiminnassa huomioidaan ikääntyvä väestö: kiinnostavat kirjailijavierailut ja muut luennot, hakeutuva kirjastotoiminta, omatoimiaika</p>	Sivistysosasto KanTo-kansalaisopisto Kirjasto	<p>Järjestettyjen tilaisuuksien määrä, kuntalaispalautteet</p> <p>Kansalaisopiston ohjelma</p> <p>Hakeutuvan kirjastotoiminnan lainaajamäärä</p>	<p>Kulttuuri- ja liikuntatapahtumia monipuolisesti, myös huomioitu mm. vanhusten viikko omine tapahtumineen.</p> <p>Kansalaisopistossa myös ikäihmisille sopivia kursseja.</p> <p>Kirjanjulkaisut mm. Erkki Kujala, taidenäyttelyt, Ikääntyvien yliopiston luennot n. 1 krt/kk, omatoimiaika käytössä, hakeutuvassa kirjastotoiminnassa muutamia asiakkaita.</p>
Kotona asumisen mahdollistaminen ikäihmisille	<p>Aurausavustus omaishoidon tai kotihoidon piirissä oleville kuntalaisille</p> <p>Kevyen liikenteen väylät mahdollistavat liikkumisen jalan ja pyörällä</p>	Tekninen osasto	<p>Avustuksen piirissä olevien kuntalaisten määrä</p> <p>Kevyen liikenteen väylien laajuus</p>	<p>Tekninen toimi valmistelee talven 24-25 auravavustusta.</p> <p>Kevyen liikenteen väylien tilanne kuvattu aiemmin yleisessä osassa.</p>
Digitalisuuden edistäminen	Digiopastustoiminnan tukeminen tarjoamalla käyttöön tiloja, vapaaehtoisten tukea sekä kirjaston tarjoama palveluopastus	Soite eSeniorit Kirjasto	Digiopastuksen saatavuus	eSeniorit sekä kirjaston oma digihanke toimivat
Ikäihmisten terveyttä ja hyvinvointia edistävät elintavat	<p>Liikunta- ja ravintoneuvonta</p> <p>Palveluohjaus</p> <p>Avustukset järjestöille</p>	Sivistysosasto Soite Järjestöt	<p>Osallistuneiden määrä</p> <p>Järjestöavustusten määrä</p>	<p>Liikuntaneuvontaa saatavilla, haettu jatkohanketta. Fingerhanke kohdennettu muistisairauksien riskiryhmille.</p> <p>Avustukset mm. Jussinpirtille.</p>

Ikääntyneiden kaatumisten ehkäiseminen				
Välitavoite	Toimenpide	Vastuut / yhdyspinnat	Mittarit	Toteutuminen
Kannustetaan ikäihmisiä liikkumaan aktiivisesti	Kunnan ohjaamat maksuttomat liikuntaryhmät ikäihmisille ja yhteistyö eri yhdistysten kanssa Liikuntaetus 65-vuotiaille kuntalaisille Liikuntakampanjat	Sivistysosasto Yhdistykset mm. Jussinpirtti	Osallisuusaktiivisuus Käytettyjen liikuntaetuuksien määrä Järjestettyjen kampanjat	Ryhmät eläkeläisille tarkoitetut Lampin hallilla Liikuntakortteja noudettu hyvin, 67 hlö Liikuntakampanjoita järjestetty 5 + valtakunnalliset kampanjat Tiedotettu mm. selkäviikolla kaatumisten ehkäisystä
Esteettömät harrastusympäristöt	Esteettömyyden edistäminen kunnan harrastustiloissa ja liikuntapaikoilla	Sivistysosasto Tekninen osasto	Tilat ovat esteettömiä	Lampin halli pääosin esteetön, samoin uusi yleisurheilukenttä, kirjasto ja kunnantalo. Haasteita vanhoissa tiloissa, mm. sivukoulut.

Ikääntyneiden kokeman yksinäisyyden vähentyminen				
Välitavoite	Toimenpide	Vastuut / yhdyspinnat	Mittarit	Toteutuminen
Yksinäisyyden tunnistaminen ja siihen puuttuminen	Ystävöiminnan ja kulttuurikaveritoiminnan tukeminen	Sivistysosasto	Toiminnan piirissä olevien ikäihmisten määrä	Kurssi ei toteutunut, ei löytynyt riittävästi vapaaehtoisia. Kunta kuitenkin edustettuna Keski-Pohjanmaan yksinäisyysverkostossa
Vähävaraisuudesta johtuvan yksinäisyyden vähentäminen	Kaiku-kortti (maksuttomat pääsyliput Kulttuurisalin tilaisuuksiin sekä muihin Kaiku-kortin käyttöpaikkoihin) Maksuttomat ikäihmisille suunnatut tilaisuudet, mm.	Sivistysosasto Soite	Kaiku-kortilla hankittujen pääsylippujen määrä Maksuttomiin tilaisuuksiin osallistuneet	Kts. yleinen osa. Maksuttomia tilaisuuksia vanhusviikolla ja Ikääntyvien yliopiston luennot.

	valtakunnallisen vanhustenviikon aikana			
Ikäihmisten parissa toimivien järjestöjen tukeminen	Liikunta- ja kulttuuriavustukset järjestöille	Sivistysosasto	Myönnettyjen avustusten määrä	Avustettu mm. Jussinpirttiä. Tuettu muistiyhdistystä Finger-hankkeen toteuttamisessa.

Toholammin kunnassa toimii myös kuntalain mukainen vanhus- ja vammaisneuvosto, jonka asiantuntemusta hyödynnetään ikäihmisiä koskevien tiedon tuottamisessa sekä heitä koskevien päätösten valmistelussa.

Suunnitelma mielenterveyden edistämiseksi sekä ehkäisevän päihdetyön tavoitteiksi ja toimenpiteiksi

Mielenterveyden edistäminen on muutakin kuin sairauksien hoitoa. Laadukkaat kunnan palvelut, toimivat arki ja erityisesti sivistyspalvelut niin kasvatus- kuin opetuspalveluiden osalta edistävät mielenterveyttä ja ennaltaehkäisevät mielenterveyden haasteita. Mielenterveysongelmiin on myös perinteisesti liittynyt häpeän ja salaamisen kulttuuria, tavoitteena onkin edelleen laskea kynnystä ottaa mielenterveyden huolet puheeksi riittävän varhaisessa vaiheessa. Keskeistä on myös yhteistyö sivistyspalveluiden sekä hyvinvointialueen kesken. Esimerkiksi opiskeluhoitopalveluissa edistetään oppilaiden ja opiskelijoiden yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia.

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä määrää, että julkinen valta huolehtii alkoholin, tupakan, huumausaineiden ja muiden päihtymiseen käytettävien aineiden sekä rahapelaamisen aiheuttamien haittojen ehkäisystä yhteistyössä yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Toholammin kunnassa tämä on määrätty sivistyslautakunnan toimialaan kuuluvaksi.

Kunnan toimielimen ja hyvinvointialueen tulee tehdä yhteistyötä ehkäisevän päihdetyön järjestämisessä. Ehkäisevän päihdetyön tehtäviä ovat:

1. alueen päihdeolojen seuranta ja niitä koskeva tiedotus
2. päihdehaitoista ja niiden vähentämisestä koskevan tiedon tarjoaminen yksittäisille henkilöille ja koko väestölle
3. osaamisen lisääminen päihdehaittojen ennaltaehkäisemiseksi
4. päihdehaittoja ehkäisevien toimien esittäminen ja edistäminen hallinnossa kunnassa erityisesti sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimessa sekä elinkeinotoimessa
5. em. toimien yhteensovittaminen niin, että hyvinvointialueen, poliisin, alkoholi- ja tupakkalakien noudattamista valvovien viranomaisten, elinkeinoelämän sekä erityisesti ehkäisevään päihdetyön osallistuvien viranomaisten työ ja tieto tukee toisiaan.

Keski-Pohjanmaan ja Kruunupyyn kunnilla on myös yhteinen mielenterveys- ja riippuvuusstrategia 2020-2024. Mielenterveystyön osalta yhteisiä tavoitteita ovat perheille tarjottavan tuen oikea-aikaisuus ja yhteistyö kuntien ja Soiten kesken, mielenterveysteemojen esilletuonti mm. alueellisissa vanhempainilloissa, henkilöstön mielenterveysosaamisen vahvistaminen sekä myös työttömien ja eläkeläisten mielenterveyden tukeminen. Ehkäisevän päihdetyön osalta vastaavia tavoitteita ovat mm. suunnitelmallinen ja säännöllinen ehkäisevä päihdetyö, riskiryhmien tunnistaminen sekä riittävä määrä turvallisia (päihteettömiä) harrastustiloja.

Ehkäisevän päihdetyön tavoitteet ja toimenpiteet tulee sisällyttää osaksi terveyden ja hyvinvoinnin raportointia ja edistämistä hyvinvointikertomukseen ja –suunnitelmaan.

Mielenterveyden edistäminen sekä ehkäisevän päihdetyön tavoitteet ja toimenpiteet				
Välitavoite	Toimenpide	Vastuut / yhdyspinnat	Mittarit	Toteutuminen
Tiedon ja osaamisen lisääminen sekä tuottaminen	Yhteistyö PAKKA-yhteistyöryhmissä Ehkäisevän päihdetyön osaamisen kasvattaminen koulutusten avulla	Sivistysosasto Hallinto-osasto Soite Keski-Pohjanmaan ympäristöterveyden -huolto Järjestöt	Osallistuminen työskentelyyn Koulutuksiin osallistuminen	Osallistuttu EPT-ryhmän toimintaan sekä Avin valvontakäynteihin kuntien ja hyvinvointialueen EPT-työn organisoinnista jne.
Lapsiin ja nuoriin kohdistuvien päihdehaittojen ehkäiseminen	Yhteistyö EHYT ry:n kanssa Vuosikelloajattelu. tiedottaminen koteihin päihdelilanteesta esimerkiksi koulujen lukuvuoden päättyessä Lastensuojelu-ilmoitukset Turvalliset harrasteympäristöt	Sivistysosasto Soite Poliisi EHYT ry	Järjestettyjen koulutusten määrä. 5.-6. luokkalaisille sekä 8. luokkalaisille 100 % osallistuminen ehkäisevän päihdetyön tilaisuuksiin Lainmukainen ilmoittaminen lasten ja nuorten päihteidenkäytöstä	Yhteistyösopimus koulutuksista tavoitteen mukaisesti. Päihteidenkäytöstä pyritään muistuttamaan vuosikelloajattelun kautta sekä mm. alueellinen vanhempainilta vape- ja nikotiinipussiasioista Lastensuojelu-ilmoitukset tarvittaessa päihteidenkäytöstä, jos esim. koulussa puuttuminen ja yhteydenotto vanhempiin ei lopeta päihteidenkäyttöä. Nuorisotila on päihteetön, samoin kaikki ohjattu toiminta.
Päihdehaitoista ja päihteiden käytön lopettamisen hyödyistä viestiminen väestölle	Tiedottaminen mm. ehkäisevän päihdetyön viikolla, kampanjat, hyvinvointialueen palveluista kertominen	Sivistysosasto Soite Järjestöt	Toiminta-aktiiviteettien määrä	Tiedotettu mm. EPT-viikolla marraskuussa 2024.
Lasten, nuorten ja perheiden tukeminen haastavissa elämäntilanteissa	Sivistyspalvelut ja Soiten palvelut toimivat saumattomasti yhteen, yhteisövaikuttavuus	Sivistysosasto Soite	Koettu palveluiden toimivuus	Arkitiimin toiminta, kuten aiemmin yllä kerrottu.

Mielenterveyden teemojen arkipäiväistäminen	Viestiminen alueellisista vanhempainiloista Kouluissa tehtävä mielenterveystyö, mm. yhteisöllinen opiskeluhoito	Sivistysosasto Alueen muut kunnat Soite	Tiedottamisen määrä Arvio opiskeluhoito- palveluiden toimivuudesta	Työtä koulussa mm. opiskeluhoitoon ja koulunuorisotyön kautta toteutettu.
---	--	---	---	---

Suunnitelma lähisuhdeväkivallan tunnistamiseen, siihen puuttumiseen ja ennaltaehkäisyyn

Lähisuhdeväkivallalla tarkoitetaan ennen kaikkea perheissä tapahtuvaa väkivaltaa. Se on vakava yhteiskunnallinen ja kansanterveydellinen ongelma, jota yleisyydestään huolimatta tunnustetaan valitettavan huonosti Suomessa. Lähisuhdeväkivallan kierteen katkaisemiseen tarvitaan usein perheen ulkopuolista apua. Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisen ja torjumisen yleissopimus (ns. Istanbulin sopimus) tuli Suomessa voimaan 2015. Se velvoittaa kunnat ja hyvinvointialueet huolehtimaan naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan ehkäisemisestä ja joustavien palveluketjujen luomisesta. Kunnilla on merkittävä rooli naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisessä. Sosiaalihuoltolaki (1301/2014) määrittelee lähisuhde- ja perheväkivallan tilanteeksi, jossa sosiaalipalveluja on järjestettävä.

Nollalinja 080 005 005 on ilmainen auttava puhelin, jonne voi soittaa mihin kellonaikaan tahansa, vuoden jokaisena päivänä. Se auttaa kaikkia, jotka ovat kokeneet henkistä, fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa tai väkivallan uhkaa läheisessä ihmissuhteessaan, naisia, jotka ovat kokeneet henkistä, fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa tai väkivallan uhkaa, väkivaltaa kokeneiden läheisiä sekä ammattilaisia ja viranomaisia, jotka tarvitsevat neuvoja asiakastyöhönsä.

Lähisuhdeväkivallan tunnistamisen, siihen puuttumisen ja ennaltaehkäisemisen tavoitteet ja toimenpiteet				
Välitavoite	Toimenpide	Vastuut / yhdyspinnat	Mittarit	Toteutuminen
Tiedon ja osaamisen lisääminen sekä tuottaminen Tunnistettuun lähisuhdeväkivallan puuttuminen	Lähisuhdeväkivallaa koskevan tiedon lisääminen kuntalaisille ja työntekijöille Toimiminen tilanteissa	Sivistysosasto Soite Järjestöt Poliisi Ensi- ja turvakodit	Tiedottamisen määrä ja laatu Koulutuksiin osallistuminen Tehdyt rikos- ja lastensuojeluilmoitukset, ohjaukset ensi- ja turvakoteihin	Toimeenpano kesken. Tiedon lisääminen tärkeää. Lastensuojeluilmoitukset tarvittaessa, jos huoli perheestä herää. Osallistuttu AVIn valvontakäyntiin ja opastukseen siitä, miten lähisuhdeväkivallan ehkäisytyö tulee huomioida kunnissa ja hyvinvointialueella, sivistysjohtaja mukana Soiten organisoimassa verkostossa.